

UNIVERSITY OF HELSINKI

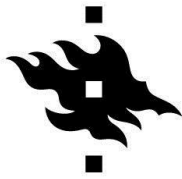
<https://helda.helsinki.fi>

Historian kandi- ja maisteriohjelma, Helsingin yliopisto: lähdeviitteiden ja lähdeluettelon laatimisen ohjeet

Katajisto, Kati ym.

2025

Katajisto, K M, Garritzen, E, Lahtinen, A, Lappalainen, M, Marjomaa, R ja Tandefelt, A H 2025, Historian kandi- ja maisteriohjelma, Helsingin yliopisto: lähdeviitteiden ja lähdeluettelon laatimisen ohjeet. Helsingin yliopisto, historia, humanistinen tiedekunta, Helsinki.

*Kati Katajisto, Elise Garritzen, Anu Lahtinen,
Mirikka Lappalainen, Risto Marjomaa, Henrika Tandefelt ²⁰²⁵*

Historian kandi- ja maisteriohjelma, Helsingin yliopisto

Lähdeviitteiden ja lähdeluettelon laatimisen ohjeet

Sisällys

1. Yleisiä periaatteita	2
2. Lähdeviitteet	3
2.1. Mikä on lähdeviite	3
2.2. Lähdeviite arkistolähteeseen	3
2.3. Lähdeviite painettuun asiakirjaan	5
2.4. Lähdeviite haastattelumateriaaliin	5
2.5. Lähdeviite alun perin digitaalisessa muodossa syntyneisiin aineistoihin	6
2.6. Lähdeviite sanomalehtiin ja muuhun lehtiaineistoon	6
2.7. Lähdeviite muuhun aineistoon	7
2.8. Lähdeviite tutkimuskirjallisuuteen	7
3. Lähde- ja kirjallisuusluettelo	8
3.1. Mikä on lähde- ja kirjallisuusluettelo	8
3.2. Arkistolähteet	9
3.3. Painetut lähteet	10
3.4. Haastattelut	10
3.5. Digitaalisina alun perin syntyneet aineistot	11
3.6. Sanomalehdistö ja muu lehtiaineisto	11
3.7. Muu aineisto	12
3.8. Kirjallisuusluettelo	12

1. Yleisiä periaatteita

Lähdeviitteet ovat tieteellisen kirjoittamisen perusta. Niiden avulla lukija näkee, millaiseen aineistoon tutkimus ja sen argumentit perustuvat. Lähdeviitteiden tehtävä on siis varmistaa tieteen läpinäkyvyys ja kontrolloitavuus.

Historiantutkimuksessa erotetaan lähteet ja tutkimuskirjallisuus. Lähteet ovat tutkimuksen alkuperäisaineistoa. Tutkimuskirjallisuutta ovat tutkimusartikkelit (joita löytyy sekä verkosta että paperisina) ja tieteelliset kirjat sekä lähdeviitteillä varustetut tietokirjat (joita myös löytyy sekä verkosta että painettuina versioina).

Lähdeviitteitä sekä lähde- ja kirjallisuusluetteloja voidaan laatia eri tavoin, eri tieteenaloilla on omat tapansa. Historiassa käytetään ala- tai loppuviitteitä, mutta eri julkaisujen, kustantamojen ja oppilaitosten käytännöt eroavat toisistaan. Tässä ohjeessa esitelty kirjallisuusluettelon laatimistapa perustuu ns. Chicago-tyyliin.

Lähdeviitteiden ja lähdeluettelon tekemisessä voi käyttää apuna ohjelmistoa (esimerkiksi EndNote, Zotero, Tropy). Tällöin ohjeena on käyttää ohjelman vaihtoehtoista lähtökohtaisesti Chicago-tyyliä.

Tärkeää on, että koko työn lähdeviitteet ja kirjallisuusluettelo on laadittu yhtä periaatetta käyttäen ja että käytetty aineisto löytyy niiden avulla.

Hakukoneet:

Kun käytät hakukonetta (kuten Kansalliskirjaston hakua, <https://digi.kansalliskirjasto.fi/search>) lähdeaineiston etsimisessä ja hankkimisessa, muista kirjoittaa tutkimustekstiin ylös hakusanat, haun kattama aikajakso, löydettyjen kohteiden määrä (osumamäärä) sekä se, milloin haku on tehty (eli kaikki ne tiedot, jonka perusteella joku muu voi suorittaa saman haun ja saada samat tiedot).

Lue alkuun:

Lahtinen, Anu. ”Neuvottomille”. *Historiallinen Aikakauskirja*, no. 4 (2023): 330–331. <https://doi.org/10.54331/haik.148277>, (luettu 7.10.2025).

2. Lähdeviitteet

2.1. Mikä on lähdeviite

Lähdeviite osoittaa tekstissä olevan tiedon alkuperän.

Historian opinnäytteissä käytetään sivun alareunassa olevia alaviitteitä (*footnotes*). Esimerkiksi englanninkielisessä Word-ohjelmassa alaviite lisätään valitsemalla ylävalikosta ”References” ja sieltä kohta ”Insert footnote”. Lähdeviitteet näkyvät tekstissä numeroidussa järjestyksessä.

Lähdeviitenumero sijoitetaan yleensä pisteen jälkeen. Poikkeuksia kuitenkin on. Jos viitataan spesifiin sanaan tai termiin, tulee viite heti sen jälkeen ennen pistettä.

Opinnäytetöissä jokainen lähteistä saatu tieto tulee merkitä lähdeviitteeseen. Jokaista tietoa ei kuitenkaan tarvitse merkitä erilliseen viitteeseen, vaan ne voi yhdistää samaan viitteeseen, jos niiden tietosisällöt liittyvät täydentävästi toisiinsa.

Yleissivistykseen kuuluvia ja kiistattomia tietoja ei laiteta lähdeviitteeksi. Jos tekstissä esimerkiksi todetaan Suomen itsenäistyneen vuonna 1917, lähdeviitettä ei tarvita.

Tekstiä kirjoittaessa tulee pitää huolta siitä, että tekijän omat johtopäätökset erottuvat tutkimuskirjallisuudesta peräisin olevista tiedoista. Omat johtopäätökset tulee kirjoittaa selkeästi erikseen lähdeviitteistä siten, että lukija ei luule niiden olevan peräisin lähdeviitteen tiedoista. Ole siis tarkka lähdeviitteiden sijoittelussa ja kappaleiden rakentamisessa.

Lähdeviitteisiin voi sijoittaa myös lisätietoja, jotka eivät sovellu leipätekstiin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi erilaiset tarkentavat tiedot tai lähdekriittiset kommentit. Älä kuitenkaan laita viitteisiin tietoja, jotka ovat tekstin ymmärtämisen kannalta olennaisia. Olennaiset tiedot tuodaan esiin itse tekstissä.

2.2. Lähdeviite arkistolähteeseen

Arkistossa sijaitsevaan asiakirjaan viitattaessa mainitaan säilyttävä arkisto, kokonaisuus tai kokonaisuudet joihin asiakirja kuuluu, arkistoyksikön signum tai volyyminumero, asiakirjan päiväys sekä asiakirjan nimi tai otsikko. Jos asiakirjassa on sivunumerot, ne mainitaan. On tärkeää miettiä tarkkaan, miten juuri oman arkistoaineiston voi parhaiten ilmoittaa viitteessä. Usein digitoitujen lähdekokoelmien sivuilta löytyy tieto siitä, miten aineistoon suositellaan viitattavaksi, mutta viittaustapa ei välttämättä sovi historia-alan ohjeisiin. *Olennaisinta on antaa tiedot, joiden avulla käytetty lähdeaineisto on mahdollista löytää.*

Arkistoaineiston lähdeviite voidaan laatia *joko pienemmästä arkistoyksiköstä suurempaan tai päinvastoin*. Molemmat periaatteet ovat sallittuja, mutta yhdessä työssä tulee käyttää johdonmukaisesti yhtä tapaa.

Esimerkkejä:

Pienemmästä yksiköstä suurempaan -periaate:

Kuvernööri Nordenstam senaatille 16.2.1851, STO Ad 42/297 1852, Kansallisarkisto (KA).

Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 18.9.1917, Kaupunginvaltuuston pöytäkirjat 1917 ca:56, Helsingin kaupunginarkisto (HKA).

”Tervehdys Rurik Lindqvistille hänen siirryttyä Helsinkiin sodan jälkeen”, päiväämätön puhe, Yhdistyksen historiaa koskevaa aineistoa, Viipurin taiteenystävät r.y:n arkisto 7, Kansallisarkisto.

Alexis Gripenberg V.M. von Bornille 25.5.1881, Brev till V.M. von Born, Sarvlaks arkiv, Svenska litteratursällskapet i Finland (SLS).

Fredrik Sparren päiväkirja 28.6.1776, Fredrik Sparres samling vol. 4, Ericssbergsarkivet, Riksarkivet.

Alko Oy, Hallintoneuvoston pöytäkirjat 1932, 10.8.1932 4§, 74:6–75:5, Elinkeinoelämän keskusarkisto (Elka).

Suuremmasta yksiköstä pienempään -periaate:

Kansallisarkisto (KA), Viipurin taiteenystävät r.y:n arkisto, 7 Yhdistyksen historiaa koskevaa aineistoa, ”Tervehdys Rurik Lindqvistille hänen siirryttyä Helsinkiin sodan jälkeen”, päiväämätön puhe.

Riksarkivet, Ericssbergsarkivet, Fredrik Sparres samling vol. 4, Fredrik Sparren päiväkirja 28.6.1776.

Digitoidut asiakirja-aineistot ovat arkistolähteitä, ja myös niiden tiedot annetaan yllä kuvatun periaatteen mukaisesti. Huom! Digitoitujen aineistojen osoitteet ja sivunumerot voivat muuttua, joten viitteeseen tulee aina kirjata alkuperäisen asiakirjan tiedot. Pysyvä tunniste (esim. DOI, URN) tai URL-osoite annetaan yleensä lähdeluettelossa.

Digitoitujen arkistolähteiden kohdalla on kiinnitettävä huomiota siihen, millaiseen kokoelmaan lähde kuuluu, mikä taho sen on digitoinut ja millaisella sivustolla digitoituidut lähteet ovat. Usein kokoelman säilyttävä organisaatio (esim. arkisto, kirjasto) digitoi kokoelman, jolloin lähteet kuuluvat myös sähköisenä osaksi alkuperäistä kokoelmaa. Esimerkiksi Yhdysvaltain kongressin kirjaston (*Library of Congress*) digitoima *Clara Barton Papers* edustaa tätä tyyppiä. Tavallista on myös, että eri tahot (esim. tieteelliset kirjastot, järjestöt) keräävät eri kokoelmissa olevia dokumentteja yhteen temaattiseksi kokoelmaksi. Tällöin yksittäiset digitoituidut lähteet on irrotettu niiden alkuperäisestä yhteydestään. Margaret Thatcher -säätiön (Margaret Thatcher Foundation) kokoama ja ylläpitämä sivusto on esimerkki tällaisesta tapauksesta, samoin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ylläpitämä *Codices Fennici*, johon on koottu digitoituna Suomeen liittyviä keskiaikaisia ja 1500-luvun käsikirjoituksia.

Esimerkkejä:

Annie E. Childs Clara Bartonille 12.12.1882, Clara Barton Papers, Library of Congress.

Margaret Thatcher John Vaizeylle 11.9.1979, Margaret Thatcher Foundation.

Albert Edelfelt Alexandra Edelfeltille 10.6.1890, s. 3, Albert Edelfelts brev, SLS.

Raportti rokotusten etenemisestä Bengalin alueella, huhti-marraskuu 1812, IOR/F/4/427/10455, British Library.

Arkistojen nimistä tulee käyttää vakiintuneita lyhenteitä, esimerkiksi Svenska Litteratursällskapet i Finland = SLS, Kansallisarkisto = KA. Ne tulee merkitä lähdeluetteloon kyseisen arkiston kohdalle tai vaihtoehtoisesti erilliseen lyhenneluetteloon.

Lähdeviitteen perään tulee aina piste.

2.3. Lähdeviite painettuun asiakirjaan

Painetuilla lähteillä tarkoitetaan esimerkiksi lähdejulkaisuja tai asiakirjoja, jotka on julkaistu painettuna. Myös lähteenä käytetty aikalaiskirjallisuus kuuluu painettuihin lähteisiin.

Painettuun lähteeseen viitattaessa mainitaan ensin asiakirja ja sen jälkeen lähdekokoelman laatija, julkaisuvuosi ja sivunumero (käytä alkuperäisen asiakirjan sivunumeroa).

Esimerkkejä:

William Stubbs'n virkaanastujaisesityelmä 7.2.1867, Stubbs 1887, 4–5.

Vanhoja painettuja aineistoja on digitoitu verkkoon alkuperäisessä muodossaan, ja ne merkitään lähdeviitteeseen samalla periaatteella kuin painetut asiakirjat.

Jos lähteenä toimii julkaistu kirja (esim. C. R. Darwin, *On the origin of species*), laaditaan viite kuten lähdeviite tutkimuskirjallisuuteen. Katso tätä varten ohjeet kohdasta 2.8.

2.4. Lähdeviite haastattelumateriaaliin

Haastatteluun viitattaessa merkitään haastateltavan nimi, haastattelun päiväs ja se paikka, missä haastattelua säilytetään. Jos paikka ei ole julkinen organisaatio, on haastattelun säilytyspaikka 'tekijän hallussa'. Tällöin se tulee myös säilyttää tekijän hallussa. Lisäksi merkitään haastattelija. Opinnäytetyön tekstistä tai ainakin alaviitteestä tulisi lisäksi käydä ilmi haastattelun kohteena olevan henkilön perustiedot, jotka auttavat ymmärtämään haastattelun merkityksen. Usein riittää pelkkä haastattelun titteli tai asema.

Haastatteluja voi olla myös muistitietoarkistoissa, joissa on omat viittausohjekäytännöt.

Esimerkki:

Kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttilan haastattelu 22.11.2016, haastattelija Niina Koskihaara.

Kirjailija Solveig von Schoultzin haastattelu 20.2.1991, haastattelija Inga-Britt Wik.

2.5. Lähdeviite alun perin digitaalisessa muodossa syntyneisiin aineistoihin (esim. tvitit, www-sivut)

Kun kyse on alun perin digitaalisena syntyneestä lähteestä, on kiinnitettävä erityistä huomiota dokumentin informaation huolelliseen kuvaamiseen. Lähdeviitteeseen on merkittävä seuraavat tiedot: dokumentin tekijä, dokumentin nimi, sivuston ylläpitäjä, tarpeen vaatiessa kuvaus sisällöstä ja päiväys. Verkkosivujen osoitteet saattavat muuttua tai poistua kokonaan, mutta Internet-arkistoista on mahdollista hakea ns. kuolleita sivuja. Opinnäytetöissä on syytä tallentaa digitaaliset lähteet omaan haltuun niissä tapauksissa, joissa ei voi olla varma lähteiden osoitteiden pysyvyydestä. Jos esimerkiksi pelin eri vaiheita analysoidaan, on mietittävä tarkempi merkintätapa.

Esimerkkejä:

Sosiaalinen media (tässä Bluesky)

Median museo ja arkisto Merkki, "Rauma meets Chicago!", Bluesky 12.9.2025.
<https://bsky.app/profile/merkkiin.fi/post/3lymkh3v3a22c> (viitattu 7.10.2025).

www-sivut

Asiantuntijapankki. Historian, perinteen ja kulttuurien tutkimuksen tutkijoita ja asiantuntijoita, <https://agricolaverkko.fi/asiantuntijapankki/> (viitattu 7.10.2025).

Pelit

Civilization: Call to Power 1999.

2.6. Lähdeviite sanomalehtiin ja muuhun lehtiaineistoon

Lehtiin viitattaessa laitetaan ensin lehden nimi ja sen jälkeen päiväys. Mahdollisuuksien mukaan merkitään myös artikkelin kirjoittaja ja aikakauslehdissä artikkelin otsikko, lehden numero ja sivunumerot. Jos lehdestä on eri painoksia, merkitse saatavissa olevien tietojen mukaisesti, mistä painoksesta kyse.

Esimerkkejä:

Aamulehti 28.12.1933, no. 350, 1.

Helsingin Sanomat 30.6.1918.

Stockholms Posten 4.9.1788; Fahlus Weckoblad 11.10.1788; Inrikes Tidningar 4.12.1788.

Liisi Karttunen, "Eräs keskustelu", *Naisten Ääni*, 9/1907, 121–122.

"Utförlig berättelse", *Fahlus Weckoblad* 31.10.1789.

2.7. Lähdeviite muuhun aineistoon

Historiantutkimuksessa käytetään paljon erilaisia aineistoja, ja lähdeviitteiden laatiminen saattaa joskus aiheuttaa päänvaivaa. Tärkeintä on muistaa viitteiden yhdenmukaisuus sekä niiden tarkoitus: osoittaa lukijalle tiedon alkuperä. Viitteessä on siis kerrottava

millainen/ minkä niminen dokumentti on kyseessä, kuka sen on laatinut ja milloin ja missä sitä säilytetään.

Esimerkkejä:

Kekkonen puhuu Etykissä 31.7.1975, video, Ylen Elävä arkisto.

Talvisodan voittoja Raatteella, Puolustusvoimain uutiskatsaus 1 (1940), Suomen teatteriensi-ilta 30.1.1940, Elonet.

Vaimoke, elokuva, ensi-iltavuosi 1936, Elonet.

Yhdeksän tapaa lähestyä Helsinkiä, Jörn Donner Productions Oy 1982, Yle Areena.

2.8. Lähdeviite tutkimuskirjallisuuteen

Vaihtoehto 1 (ns. author-date -periaate. Tätä on käytetty perinteisesti esimerkiksi suomalaisissa historian väitöskirjoissa)

Kun viitataan painettuun tutkimuskirjallisuuteen (sekä kirjoihin että artikkeleihin), alaviitteeseen merkitään: Kirjoittajan sukunimi / kirjoittajien sukunimet (jos samannimisiä on useampi, niin myös etunimet), painovuosi ja käytetyt sivut. Samalla tavalla laaditaan viite netistä löytyvään tutkimuskirjallisuuteen, joka on olemassa myös painetussa muodossa.

Esimerkkejä:

Hentilä 2013, 55.

Lahtinen 2017, 34.

Hentilä Marjaliisa ja Hentilä Seppo 2016, 27.

Jos samassa viitteessä viitataan useampaan kirjoittajaan, ne erotetaan toisistaan puolipisteellä.

Lahtinen 2017, 34; Lappalainen 2006, 33.

Jos tekstissä viitataan viitteissä saman tekijän samana vuonna julkaisemaan kahteen eri teokseen, ne erotetaan toisistaan kirjaimella alkaen aakkosten alusta:

Meinander 2014a, 38.

Meinander 2014b, 57.

Kun viitataan ainoastaan netissä julkaistuun tutkimuskirjallisuuteen, viitteeseen tulee merkitä seuraavat tiedot: Kirjoittajan sukunimi / kirjoittajien sukunimi, otsikko, dokumentin päiväys (jos on), www-osoite ja päivämäärä.

Nyberg, Källkritik och hänvisningar på webben, https://digihist.se/hdv2/3-material/#3_5, teoksessa *Historia i en digital värld*, (luettu 7.10.2025).

Vaihtoehto 2 (ns. lyhennetyt viitteet. Tätä periaatetta käytetään yleisesti esimerkiksi brittiläisessä ja amerikkalaisessa historiantutkimuksessa ja tieteellisissä artikkeleissa)

Tämän periaatteen mukaan laadituissa viitteissä ensimmäinen lähdeviite teokseen tai artikkeliin pitää sisällään kaikki bibliografiset tiedot sekä sivunumeron, johon viitataan. Kun teokseen tai artikkeliin viitataan toisen, kolmannen jne. kerran, lähdeviitteeseen merkitään kirjoittajan nimi, otsikon lyhenne sekä sivu, jolle viitataan.

Esimerkkejä:

Kun teos mainitaan ensimmäisen kerran (huom! kirjan nimen kursivointi):

Seppo Aalto, *Kapina tehtailla: Kuusankoski 1918* (Helsinki: Siltala, 2018), 189–190.

Seuraavat viittaukset samaan teokseen:

Aalto, *Kapina tehtailla*, 82–84.

Kun artikkeli mainitaan ensimmäisen kerran (huom! lainausmerkit artikkelin nimen ympärillä):

Soile Ylivuori, "Rethinking Female Chastity and Gentlewomen's Honour in Eighteenth Century England," *Historical Journal* 59, no. 1 (2016): 71.

Seuraavat viittaukset samaan artikkeliin:

Ylivuori, "Rethinking Female Chastity", 71.

3. Lähde- ja kirjallisuusluettelo

3.1. Mikä on lähde- ja kirjallisuusluettelo

Lähde- ja kirjallisuusluettelosta löytyvät selitykset viitteissä olevista lähteistä ja tutkimuskirjallisuudesta. Lähdeluetteloon kirjataan tarkat tiedot kaikista tutkimuksessa käytetyistä lähteistä, ja sen perään tulee erikseen kirjallisuusluettelo. Kirjallisuusluettelo koostuu kaikesta tutkimuksessa käytetystä tutkimuskirjallisuudesta.

Lähteet luokitellaan lähdeluettelossa säilyttävän organisaation/paikan (kuten Kansallisarkisto tai Kansalliskirjasto) mukaisesti. Samoin digitaaliset lähteet luokitellaan säilyttävän organisaation mukaisesti, jos sellainen on osoitettavissa. Jos ei ole, digitaaliset lähteet luokitellaan lähdeluetteloon kokonaisuuksina, kuten esimerkiksi WWW-sivut, pelit tai verkkokeskustelut.

On tärkeää erottaa lähteet ja tutkimuskirjallisuus toisistaan. Lähteet ovat tutkimuksen kohteina olevia dokumentteja ja julkaisuja. Tutkimuskirjallisuuteen taas kuuluvat esimerkiksi monografiat (kirjat), tieteelliset artikkelit ja painamattomat opinnäytetyöt.

Lähde- ja kirjallisuusluetteloon merkitään aina sen (digitaalisen tai painetun) version tiedot, jota olet käyttänyt. Yleinen sääntö on, että digitaalisessa muodossa olevia

aineistoja koskevat samat viittaamisen, tekijänoikeuksien ja lähdekriittisyyden periaatteet kuin muissakin muodoissa olevia lähteitä.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo tulee opinnäytetyön/tutkimuksen loppuun, ennen liitteitä. Se ei ole luku, joten sitä ei numeroida.

Lähdeluettelossa luetellaan kaikki tutkimuksessa käytetyt lähteet lähderyhmittäin. Perinteinen järjestys lähdeluettelossa on:

Arkistolähteet (alkuperäislähteen säilyttävän paikan mukaisesti aakkostettuna)

Painetut lähteet

Sanomalehdistö ja muu lehtiaineisto

Digitaalinen alkuperäisaineisto (pelit, sähköpostiviestit, uutisryhmät ja www-sivut)

Haastattelut

Näiden jälkeen tulee kirjallisuusluettelo, joka erotetaan lähdeluettelosta otsikoinnilla (otsikko on Kirjallisuusluettelo). Kirjallisuusluettelon alle listataan kaikki käytetty *tutkimuskirjallisuus* (katso kohta 3.8).

3.2. Arkistolähteet

Arkistolähteet (kuten arkistojen ja kirjastojen lähdekokoelmat) merkitään lähdeluetteloon siten, että säilyttävä yksikkö mainitaan ensin alkukielellä (kuten Kansallisarkisto, Kansalliskirjasto tai esimerkiksi Riksarkivet). Sen jälkeen mainitaan lähteen tiedot siten, että lähde on helposti jäljitettävissä. Säilyttävän yksikön jälkeen mainitaan yleensä arkistokokonaisuus tai kokoelma, ja jos arkistokokonaisuus/kokoelma on jaettu useampiin osa-alueisiin mainitaan myös näiden alakokonaisuuksien nimekkeet sekä käytetyt vuodet.

Lähdeluettelo ei merkitä yhtä tarkkoja tietoja kuin lähdeviitteisiin.

Esimerkkejä

British Library, Lontoo (BL)

Report on the Progress of Vaccination in the Bengal Presidency
<https://www.bl.uk/research/digitised-manuscripts-3/>

Helsingin kaupunginarkisto, Helsinki (Hka)

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjat 1917 ca:56

Kansallisarkisto, Helsinki (KA)

Kihlakunnanoikeuksien renovoidut tuomiokirjat
Käkisalmen tuomiokunta 1690–1700

Kansallisgalleria, arkistokokoelmat

Eva Cederströmin arkisto

Kotelo 14: Konseptit: muistiinpanot, opiskelu

Library of Congress, Washington

Clara Barton Papers, <https://www.loc.gov/collections/clara-barton-papers/about-this-collection/>.

Margaret Thatcher Foundation, <https://www.margareththatcher.org/archive>.

Stockholms stadsarkiv

Stockholms magistrat och rådhusrätt

A 11 a Sekreterarens ekonomiprotokoll, huvudserie: vol. 30 (1772), vol. 46

E 3 a Överståthållarämbetets brev: vol. 66 (1772)

Elinkeinoelämän keskusarkisto, Mikkeli (Elka)

Hallintoneuvoston pöytäkirjat 1932–1939, 74:6–75:5.

Tampereen kaupunginarkisto (Tka)

Tampereen kaupunginhallituksen pöytäkirjat 1932–1939 C:74–C:81.

3.3. Painetut lähteet

Painetut lähteet aakkostetaan lähdeluetteloon kirjoittajan (aikalaiskirjallisuus), julkaisun toimittajan tai julkaisun nimen (laajat lähdejulkaisusarjat) mukaan. Painettujen lähteiden bibliografiset tiedot merkitään samoin kuin tutkimuskirjallisuuden (ks. kohta 3.8.) *Esimerkkejä:*

Dahlgren, E.W. *Louis de Geers Brev och affärshandlingar*. Historiska Handlingar, del 29. P. A. Stockholm: Nordstedt & Söner, 1934.

Darwin, C. R. *On the origin of species by means of natural selection, or the preservation of favoured races in the struggle for life*. London: John Murray, 1859.

Runeberg, Fredrika, *Min pennas saga*. Toim. Hedvig Rask, Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland 697. Helsinki: Svenska litteratursällskapet i Finland, 2007.

Stubbs, William. *Seventeen Lectures on the Study of Medieval and Modern History and Kindred Subjects*. Oxford: Clarendon Press, 1886.

Eteläsuomalaisen osakunnan matrikkeli I. 1905–1925. Toim. Yrjö Blomstedt. Helsinki: Eteläsuomalainen osakunta, 1955.

3.4. Haastattelut

Lähdeluetteloon merkitään haastateltavan nimi, titteli ja asema, haastattelun päivämäärä, haastattelija sekä säilyttävä arkisto.

Kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttilan haastattelu 22.11.2016. Haastattelija Niina Koskihaara. Keskustan ja maaseudun arkisto.

Kirjailija Solveig von Schoultzin haastattelu 20.2.1991. Haastattelija Inga-Britt Wik. Finlandssvenska författarintervjuer, SLSA 1099, Svenska litteratursällskapet i Finland.

3.5. Digitaalisina alun perin syntyneet aineistot

Digitaalisina alun perin syntyneet, *syntysähköiset* aineistot merkitään lähdeluetteloon niiden kokonaisuuden (esimerkiksi verkkokeskustelut tai www-sivustot) ja luonteen mukaisesti niin, että niistä näkee, millaisesta lähdesarjasta on kyse ja miten ne ovat löydettävissä. Esimerkiksi X:n, aikaisemmalta nimeltään Twitter, päivitykset muodostavat lähdekokonaisuuden, sillä Twitter-palvelun aikaiset päivitykset on nähtävissä X:ssä.

Esimerkkejä:

Tviitit:

X, www.x.com ([entinen](http://www.x.com) Twitter, www.twitter.com)

Barack Obama, @BarackObama

Barack Obama, "Four more years" -tviitti, 6.11.2012,
<https://twitter.com/BarackObama/status/266031293945503744/photo/1>
(lainattu 7.12.2024).

Tietokonepelit:

Civilization: Call to Power 1999. Activision, Hasbro Interactive. IBM-PC, 1999.

3.6. Sanomalehdistö ja muu lehtiaineisto

Lähdeluetteloon merkitään aakkosjärjestyksessä käytetyt lehdet ja niiden käyttövuodet.

Esimerkiksi

Aamulehti 1980–1984

Fahlu Weckoblad 1788–1790

Helsingin Sanomat 1918–1920

Turun Sanomat 1905–1907, 1915–1917

Jos on käytetty esimerkiksi Kansalliskirjaston digiarkistoa, niin lähdeluetteloon merkitään:

Kansalliskirjasto, digitaaliset aineistot,
<https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/search>

Aamulehti 1980–1984

Helsingin Sanomat 1918–1920

3.7. Muu aineisto

Historiallisen tutkimuksen lähteenä voi käyttää melkein mitä tahansa esinettä tai dokumenttia, eivätkä kaikki aineistot sovi edellä mainittuihin kategorioihin. Mikäli aineistot muodostavat selkeän ryhmän, ne voi ryhmitellä oman otsikkonsa alle, esimerkiksi ”Muistomerkit”, ”Elokuvat” tai ”Arkeologinen aineisto”. Se, mitä tietoja lähdeluetteloon merkitään, riippuu aineistosta. Tarkempia ohjeita voi kysyä opinnäytetyön ohjaajalta.

Esimerkiksi audiovisuaalisia aineistoja on monenlaisia, ja historioitsija voi käyttää niitä useissa eri formaateissa. Kun kyse on verkkoon kootuista lyhytelokuvista, mainoksista ja videoista, lähdeluettelossa mainitaan tuttuun tapaan aineiston (esimerkiksi filmin tai radio-ohjelman nimi), laatimisaika, tekijä, säilyttävän tahon/kokoelman luojan nimi, verkko-osoite sekä päivämäärä, jolloin aineistoa on käytetty. Pitkien elokuvien osalta säilytyspaikkaa ei mainita.

Esimerkkejä:

Ylen Elävä arkisto

Kekkonen puhuu Etykissä 31.7.1975.

<https://areena.yle.fi/1-5018337>

(luettu 7.10.2025)

Elonet, Kansallisfilmografia

Talvisodan voittoja Raatteella, Puolustusvoimain uutiskatsaus 1 (1940). Tuotanto Puolustusvoimat. <https://www.elonet.fi/fi/elokuva/604724> (luettu 7.10.2025).

Vaimoke, elokuva (1936), Suomi-Filmi Oy.

https://elonet.finna.fi/Record/kavi.elonet_elokuva_117938

(luettu 7.10.2025)

Elokuvat

Tie (alkuperäinen nimi La Strada). Ohjaus Federico Fellini. Trans Lux inc. 1954

3.8. Kirjallisuusluettelo

Kirjallisuusluetteloon merkitään työssä käytetty tutkimuskirjallisuus tekijöiden sukunimen mukaan aakkostettuna. Kun viitataan toimitettuun artikkelikokoelmaan, jokainen artikkeli merkitään erikseen kirjoittajan nimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä (samoin viitteissä).

Audio- ja e-kirjat: jos lataa kirjan sellaiseen sovellukseen tai sellaisena versiona, jossa teksti ei vastaa painettua kirjaa, niin lähdeluetteloon merkintä siitä, mitä julkaisualustaa on käytetty (esimerkiksi: Obama, Michelle. *Becoming*. Crown, 2018. Google Play Books.). Jos ei ole sivunumeroita, niin alaviitteeseen merkitään sivunumeroiden sijaan luku, josta tieto löytyy.

Verkkosivujen kautta luettuihin kirjoihin ja artikkeleihin merkitään niiden URL tai DOI, mieluiten pysyvä osoite (esim. URN, DOI). Jos kirja tms. aineisto on maksumuurin takana (esim. Gale Primary Sources), niin silloin URL tai DOI jää pois ja sen sijaan mainitaan, että on käytetty ECCO, Gale Primary Sources tms.

Painamattomat ja painetut tieteelliset tutkielmat ja netissä julkaistu tutkimuskirjallisuus sijoitetaan kirjallisuusluetteloon.

Kirjallisuusluetteloon merkitään tarkat bibliografiset tiedot (myös kirjan alaotsikko, mahdollinen osan tai julkaisusarjan numero jne.)

Artikkelin nimi laitetaan lainausmerkkeihin ja varsinaisen julkaisun nimi kursivoidaan.

Jos kirjoittajia on useita, heidät erotetaan toisistaan ja- sanalla. Aakkostus tehdään ensimmäisenä mainitun kirjoittajan nimen mukaan.

Mikäli teoksesta on käytetty käännöstä, se merkitään.

On tärkeää, että kirjallisuusluettelo on viimeistelty ja tyyliltään yhdenmukainen.

Esimerkkejä:

Elo, Kimmo, ja Niko Hatakka. "#Suomi100 Twitterissä: Itsenäisyyden juhluvuoden yhtenäinen digitaalinen historiakulttuuri?" *Ennen ja Nyt*, no. 2 (2018).
<https://journal.fi/ennenjanyt/article/view/108863> (luettu 7.10.2025).

Green, Maureen. "The Look of the Books." Teoksessa *The History of Oxford University Press*, vol. 2, toimittanut Simon Eliot, 227–274. Oxford: Oxford University Press 2013.

Lahtinen, Anu. *Hyvät, pahat ja hyvinkääläiset: Hyvinkään seudun historia*. Hyvinkää – Helsinki: Hyvinkään kaupunki & Siltala 2017.

Jensen-Eriksen, Niklas. "CoCom and neutrality: Western export control policies, Finland and the Cold War, 1949-58." Teoksessa *Reassessing Cold War Europe*, toimittaneet Sari Autio-Sarasmo ja Katalin Miklóssy, 49–65. Routledge 2011.

Vihola, Teppo. "Frey Alexander (1877–1945)." Teoksessa *Kansallisbiografia-verkkojulkaisu*. Studia Biographica 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 1997. URN:NBN:fi-fe20051410 (viitattu 11.12.2018).

Ylivuori, Soile. "Rethinking Female Chastity and Gentlewomen's Honour in Eighteenth Century England." *Historical Journal*, 59, no. 1 (2016): 71–97.

Ohjeiden perustana on käytetty pääasiassa seuraavia aineistoja

The Chicago Manual of Style. Essential guide for writers, editors and publishers. Chicago: The University of Chicago Press 2010.

Historianopiskelijan ABC-kirja. Opas tutkielman kirjoittamiseen. Toimittaneet Maria Lähteenmäki ja Ilkka Teerijoki. Helsingin yliopiston Historian laitoksen julkaisuja 14. Helsinki: Helsingin yliopisto 1999.

Lappalainen, Mirkka, Niskanen, Samu, Pulma, Panu ja Teräväinen Erkki.
Proseminaariohjeistus. Helsinki: Helsingin yliopisto 2006, 2013.

Nurmiainen Jouko, *Verkkoaineistot*. Helsinki: Helsingin yliopisto 2011, 2013.

Onnela, Tapio ja Jaakko Suominen. *Digitaaliset lähteet ja historiantutkimus*,
<https://agricolaverkko.fi/vintti/julkaisut/tietosanomat-1998-2005/numero3-01/digilahteet.html>, (luettu 7.10.2025)

Nyberg, Kenneth ja Jessica Parland-von Essen. *Historia i en digital värld*.
<https://dighist.se/hdv2/1-inledning/>, (luettu 7.10.2025).

Viittaaminen digitaalisiin lähteisiin, Wikikirjasto,
https://fi.wikibooks.org/wiki/Viittaaminen_digitaalisiin_l%C3%A4hteisiin, (luettu 7.10.2025).